

HELSINGBORG

2023-02-02

PLAN

DNR 79/2023 OCH 94/2023

SID 1(9)

Plan kultur för hälsa 2023–2026

Kulturförvaltningen och Vård- och omsorgsförvaltningen

PROGRAM

PLAN

POLICY

RIKTLINJER

Helsingborgs stads styrdokument

Aktiverande

syftar till förändring och utveckling

PROGRAM – anger långsiktiga ambitioner och viljeinriktningar

PLAN – anger konkreta åtgärder, tidsramar och ansvar

Normerande

reglerar befintlig verksamhet och vårt förhållningssätt till en given situation

POLICY – anger principer och vägledning

RIKTLINJE – anger absoluta gränser och ska-krav

Beslutat av: Kulturdirektör och Vård och omsorgsdirektör

Datum: 2023-02-10

Revideras av: Kulturdirektör och Vård och omsorgsdirektör

Dokumentets giltighet: 2023-2026

Dokumentet gäller för: Kulturförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen

Dokumentansvarig: Avdelningschef för kulturutveckling på Kulturförvaltningen och enhetschef på enheten för förebyggande arbete i vård- och omsorgsförvaltningen.

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Bakgrund	4
1.2	Metod för framtagning av planen	5
1.2.1	Varför en plan?	5
2	Koppling till andra styrdokument	6
2.1	Ur kulturprogrammet 2021–2024	6
2.1.1	Ur livskvalitetsprogrammet gäller till och med 2024	6
2.1.2	Ur plan för lika möjligheter 2022–2025	6
2.1.3	Ur Biblioteksplan 2020–2023	7
3	Strategiska insatser – detta vill vi uppnå	7
	Befintliga insatser	7
3.1	Nya strategiska insatser	7
3.1.1	Utformning av funktioner	7
3.1.2	Information och kommunikation	8
3.1.3	Kunskapsutveckling och utveckling av utbudet	8
4	Aktivitetsplan	8
5	Ansvar och uppföljning	8
6	Referenser och lästips	9

1 Inledning

Kultur och hälsa är ett tvärsektoriellt område som fokuserar på hur kultur på olika sätt kan verka förebyggande, hälsofrämjande, rehabiliterande eller behandlande. Därför berör området kultursektorn, hälso- och sjukvården, social omsorg, folkhälsoområdet, utbildningssektorn med flera. Kultur och hälsa är också ett växande tvärvetenskapligt forskningsområde. Intresset för området växer alltmer nationellt och internationellt och kunskapsbasen ökar både erfarenhetsmässigt och när det gäller forskning.

Många studier och praktisk erfarenhet har visat att deltagande i konstnärliga och kulturella aktiviteter stärker hälsa, välbefinnande och ökad livskvalitet. Effekterna kan ses på många områden. Deltagande i kulturaktiviteter kan både bidra till förlängd livslängd och påverka hälsotillstånd och kan likställas med hälsofrämjande insatser.

I Region Skånes strategi för Kultur och hälsa 2022-2030 lyfts det att insatser inom kultur och hälsa-området ofta upplevs vara personberoende och insatser sker dessutom ofta i tidsbegränsade projekt. Det upplevs som svårt att få till långsiktig verksamhet och samordning. Behov finns av ökad förankring, kunskap, mandat och resurser.

Det saknas idag en formaliserad struktur i Helsingborg stad för att se till att arbete och samverkan inom området kultur och hälsa sker på ett strategiskt och konsekvent sätt med en långsiktighet. En utmaning är få en långsiktighet i arbetet då beslut som tas inom området är ofta av engångskaraktär.

1.1 Bakgrund

Vid kulturnämndsammanträdet den 14 oktober 2021 beslutade kulturnämnden att ge förvaltningen följande inriktningsbeslut:

Inleda samverkan med vård och omsorgsförvaltningen genom ett gemensamt formulerat uppdrag till bägge förvaltningarna med utgångspunkt ifrån livskvalitetsprogrammet viljeinriktningar och fokusområden.

Samverkansuppdraget bör prioritera att öka kunskapen inom varandras område samt utveckla hållbara strukturer för samverkan för kultur i vården.

Vid kommunfullmäktige sammanträde den 16 november 2021 beslutade kommunfullmäktige:

Att tillföra Vård och omsorgsnämnden 1,0 mnkr för att tillsammans med Kulturnämnden kunna skapa fler kulturupplevelser på vårdboende, träffpunkter och LSS-boende 2022.

Vid kommunfullmäktige sammanträde den 22-23 november 2022 beslutade kommunfullmäktige att ge kulturnämnden följande specifika uppdrag:

I samverkan med vård- och omsorgsnämnden och Helsingborg Arena och Scen AB utveckla möjligheterna till såväl digitala som fysiska kulturupplevelser på stadens LSS- och vårdboenden.

1.2 Metod för framtagning av planen

Under våren 2022 har kulturförvaltningen tillsammans med vård- och omsorgsförvaltningen genomfört workshops vid tre tillfällen. I arbetsgruppen har det funnits representanter för samtliga verksamheter från bägge förvaltningar, d.v.s. vårdboende, hemvård, LSS, förebyggande enheten, biblioteken, Dunkers kulturhus, Helsingborgs museum och kulturveckling. Fokus för workshopsarbetet var att skapa en gemensam bild över vilka samarbeten som finns, vilka roller som är inblandade, vad som fungerar bra och mindre bra.

Vid framtagning av planen har en omvärldsanalys skett över vad som händer på området i Skåne. Kulturnämnden och Hälso-och sjukvårdsnämnden i Regions Skåne har antagit en ny strategi för Kultur och hälsa 2022–2030 Hela människan, hela livet. Region Skåne driver sedan 2018 ett nätverk för kultur i äldreomsorgen med syfte att vara stöd för kommunerna i Skåne och deras arbete med kultur i äldreomsorgen. En förebild inom området är Kristianstads kommun genom sitt långsiktiga tvärsektoriella arbete och organisation.

1.2.1 Varför en plan?

- För att få ett systematiskt gemensamt arbetssätt inom området, en gemensam kommunikationsplattform, långsiktiga strukturer samt en gemensam kunskapsbas och förståelse för områdets metoder och samband.
- För att kultur och konstutbudet inom vård och omsorg ska spegla sammansättning av stadens invånare och stärka de demokratiska rättigheterna.
- För att bättre ta till vara på resurser, insatser och verksamhet som redan finns internt i staden men också hos externa aktörer.
- För att genom stärkt samverkan bidra till ökad tillgänglighet till professionellt kulturutbud för personer inom vård och omsorg samt ökad kunskap om målgruppens intresse och behov av utbud. Samt kunskap om vilka förutsättningar som krävs för att kunna ta del av utbudet.
- För att stärka området kultur och hälsa och därmed bli bättre rustade för att möta stadens utmaningar inom hälsoområdet samt invånarens rätt till kultur.

2 Koppling till andra styrdokument

Kulturförvaltningens och vård- och omsorgsförvaltningens plan för kultur och hälsa utgår från kulturprogrammet 2021–2024, livskvalitetsprogrammet som gäller till och med 2024, biblioteksplan 2020–2023 samt plan för lika möjligheter 2022–2025. Samtliga är antagna av Helsingborgs kommunfullmäktige.

2.1 Ur kulturprogrammet 2021–2024

Utvecklingsområde Hela Helsingborg

Alla helsingborgare ska ha möjlighet att ta del av och uttrycka sig genom konst och kultur. Bostadsort, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, religion eller annan trosuppfattning, social bakgrund, etnisk tillhörighet, ålder eller funktionsnedsättning ska inte ha någon betydelse. Stadens kulturverksamheter och mötesplatser arbetar aktivt med tillgänglighet, jämställdhet, delaktighet och medskapande

Insatser för att öka tillgängligheten till olika kulturupplevelser ska prioriteras. Satsa särskilt på tillgängliga kulturupplevelser för äldre och personer med funktionsnedsättning.

2.1.1 Ur livskvalitetsprogrammet gäller till och med 2024

Vi vill ha livslång aktivitet

Det är viktigt för människors trivsel och välmående att de har tillgång och möjlighet att lätt delta i olika upplevelser och aktiviteter. Det handlar om kultur, idrott, nöje, fritid och rekreation. Men vissa grupper har svårt att ta del av Helsingborgs utbud. Det kan vara allt från att informationen inte når vissa grupper till ekonomiska, sociala och fysiska hinder som gör att vissa inte deltar. Utbudet är dessutom ojämnt fördelat över olika geografiska områden i kommunen. Staden kan ge invånarna ökat inflytande över utbudet, sänka trösklarna och öka invånarnas tillgång till aktiviteter. Vi kan också stärka samarbetet med olika aktörer, som kultur- och föreningslivet, för att nå människor som normalt inte deltar. Upplevelser och aktiviteter för alla har kompensatoriska effekter på de barn och unga som har svårare uppväxtvillkor och stärker barns och ungas självkänsla, motverkar ofrivillig ensamhet och ökar tryggheten.

2.1.2 Ur plan för lika möjligheter 2022–2025

Delaktighet är en viktig princip för demokrati och mänskliga rättigheter. Vi vill att alla oavsett bakgrund har likvärdiga förutsättningar och samma möjligheter att ta del av sina mänskliga rättigheter. Då behöver vi hitta innovativa och smarta sätt att nå de människor som vi vanligtvis inte når. Vi kan till exempel se att äldre, unga tjejer, utrikes födda, personer med funktionsnedsättning och hbtqi-personer har lägre socialt deltagande.

2.1.3 Ur Biblioteksplan 2020–2023

I enlighet med bibliotekslagens § 2 ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet vara till för alla. I lagen prioriteras särskilt målgrupperna barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och Sveriges nationella minoriteter

3 Strategiska insatser – detta vill vi uppnå

Befintliga insatser

Det anordnas redan idag kulturaktiviteter inom vård och omsorg i Helsingborg, med olika aktörer – såväl amatörer som professionella kulturaktörer samt från stadens intuitioner. Aktiviteterna är ojämnt fördelat över olika boenden och andra vård- och omsorgsverksamheter. En aktiv kulturverksamhet idag är oftast beroende av enstaka personer som är eldsjälar.

3.1 Nya strategiska insatser

3.1.1 Utformning av funktioner

På förvaltningsnivå handlar ansvaret om att sätta tillräckliga resurser och anvisa de medarbetarna för att utveckla hållbara strukturer för samverkan inom kultur och hälsa.

På respektive förvaltningar ska utvecklarroller finnas inom kultur och hälsa. I uppdraget ingår det att:

- Arbeta med strategiska frågor, innebär även med det operativa stödet till verksamheterna.
- Stimulera till ökad tillgänglighet till professionellt kulturbud.
- Samverka med stadens förvaltningar, kulturinstitutioner, civilsamhälle och frilansande kulturutövare.
- Ingå i nätverk med andra aktörer t ex det regionala nätverket för kultur i äldreomsorgen.
- Identifiera behov hos målgruppen och aktörer och därefter vidareutveckla verksamheten.
- Utveckla och samordna nätverk för aktivitetsansvarig/kulturombud.
- Genomföra kompetenshöjande insatser.

Identifiera och aktivera rollen [aktivitetsansvarig/ kulturombud](#). Dessa funktioner ska bilda ett gemensamt nätverk för erfarenhetsutbyte. I förlängningen ska detta [nätverk](#) också användas för gemensam kunskapsutveckling för kulturproducenter och personal i vård-och omsorg i form av t.ex. seminarier och föreläsningar i fysisk- och

digital form. Ju mer de olika parterna vet om varandras förutsättningar och ambitioner, desto bättre kan samspelet bli.

Den arbetsgrupp med representanter från kulturförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen som bildades för projektet ska fortsätta att fungera som **rådgivande organ** för genomförandet av handlingsplanen. En **styrgrupp** ska finnas, med förvaltningsdirektörer och verksamhetschefer för att säkra en fortsatt samverkan med bred förankring samt uppföljning av det utvecklingsarbete som anges i handlingsplanen.

3.1.2 Information och kommunikation

En förutsättning för att kunna öka tillgänglighet till kultupplevelser är att det är lätt att hitta utbud för olika målgrupper. Med hjälp av erfarenheterna från arbetet med Kultur i skolan bygga upp en liknande struktur. Kulturförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen ska tillsammans skapa kommunikationskanaler som t.ex. workshops, nyhetsbrev, hemsida eller utbudsträffar.

För att informationen ska nå ut är tydliga funktioner och kontaktvägar viktiga. Tydliga kontaktvägar gynnar också externa aktörer att hitta rätt med sina erbjudanden.

3.1.3 Kunskapsutveckling och utveckling av utbudet

Det är lätt att tro att generella insikter är självklara och uppenbara för bägge förvaltningar. Så är inte fallet, ett gemensamt lärande för att främja tillgängligheten till kultur ska utvecklas. Det behöver spridas kunskap om hur kultur kan förbättra livskvaliteten för brukarna så att det skapas en efterfråga och en beställarkompetens. Mer kunskap behövs om målgruppens förutsättningar, d.v.s. att aktiviteten/upplevelserna är utformad efter behov och förutsättningar. Skapa nätverk för att ge inspiration och stöd i form av kunskapshöjande insatser.

Genomföra kunskapsutveckling som skapar förutsättningar och verktyg för att främja vardagskultur. Vardagskultur kan handla om att samtala, lyssna och vara nära och se till var och ens önskemål och intresse. Det kan handla om att väcka lust till att lyssna på musik, ta del av konst. Det är lika viktigt att skapa förutsättningar för att kunna tillgängliggöra det digitala utbud av upplevelser som finns. Förutsättningar är dels den tekniska utrustningen och hur man förmedlar det digitala utbudet.

I ramen för arbetet med kultur och hälsa ska etablering av samverkan ske med akademi och forskning.

4 Aktivitetsplan

Aktivitetsplan gäller för två år i taget och uppdateras löpande. Se bilaga aktivitetsplan för kultur och hälsa.

5 Ansvar och uppföljning

Stadens nämnder och bolag ansvarar för att driva en effektiv verksamhet inom sitt uppdrag utifrån lagstiftning, politiska mål, bolagsordningar, ägardirektiv, reglementen, styrdokument och ekonomiska förutsättningar.

Respektive förvaltning är dokumentansvarig för denna plan, avdelningschef för kulturutveckling på Kulturförvaltningen och enhetschef på enheten för förebyggande arbete i vård och omsorgsförvaltningen. Som dokumentansvariga ansvarar avdelningen för aktivitetsplan samt att revidera planen vid behov och följa upp den inom ramen för tertialrapporter och årsredovisning.

6 Referenser och lästips

1. Fancourt, D. & Finn, S. What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review (2019). Health Evidence Network synthesis report 67. WHO/Europe | Publications - What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review (2019) <https://www.euro.who.int/en/publications/abstracts/what-is-the-evidence-on-the-role-of-the-arts-in-improving-health-and-well-being-a-scoping-review-2019>
2. Region Skånes strategi för kultur och hälsa 2022-2030 [Hela människan, hela livet – Region Skånes strategi för kultur och hälsa - Utveckling Skåne \(skane.se\)](#)
3. Betaniastiftelsen Ny svensk forskning visar: musikupplevelser en viktig vårdande insats i äldreomsorgen [Ny svensk forskning visar: musikupplevelser en viktig vårdande insats i äldreomsorgen - Betaniastiftelsen](#)
4. Betaniastiftelsen Handledningsmaterial, digital kulturupplevelser i vård och omsorg. [Handledningsmaterial: Digitala kulturupplevelser i vård och omsorg - Betaniastiftelsen](#)
5. Liljefors Max, Konst som resurs i vården [Konst som resurs i vården - Utveckling Skåne \(skane.se\)](#)

